

УДК 330.111.42:323.60

Карпатський євро регіон в системі транскордонного співробітництва

Гевці І.І.
Симканич В.В.

У статті проаналізовано теоретичні та практичні аспекти стосовно транскордонної співпраці в межах діяльності Асоціації "Карпатський Євро регіон" та в плані інтеграції до Єврокарпатського Союзу, у тому числі прикордонного регіону України - Закарпаття з прикордонним регіоном України – Саболч- Сотмар- Берг. Важливою складовою транскордонного співробітництва є Програми Сусідства з поетапним аналізом її реалізації.

Кількість бібліографічних посилань – 5, мова – українська.

Ключові слова: Європейський Союз, транскордонне співробітництво, Карпатський євро регіон, Програми сусідства, Програма Інтеррег, програма "TACIS".

ВСТУП

Перспективи інтеграції України в Європейський Союз, які відкрилися на початку 2005 року, у зв'язку із підписанням Плану дій

Гевці Іван Іванович, заступник начальника головного управління з питань євроінтеграції зовнішньоекономічних зв'язків та туризму Закарпатської облдержадміністрації; старший викладач економічного факультету УжНУ.

Симканич Валерій Валерійович, здобувач кафедри економічної теорії Ужгородського національного університету.

"Україна -ЄС" та інших двосторонніх документів, вимагають переосмислення досвіду застосування інструменту транскордонного співробітництва у відносинах з сусідніми державами, а також ефективної реалізації нових методів співпраці. зокрема спільного стратегічного розвитку територій.

Враховуючи результати роботи 9-го Самміту "Україна -ЄС", є всі підстави зробити висновок про пріоритетність інтеграційної політики України до ЄС, в якісно новій площині. За 2004-2005 роки проведена значна робота Президента України, державних

інституцій, особливо Міністерства закордонних справ України по реалізації конкретних кроків назустріч Європейській Спільноті.

Як відмічалось на Самміті 1 грудня 2005 року, "перш за все змінилась атмосфера відносин у переговорах з Європейським Союзом. Такої уваги до нас і бажання допомогти ми ніколи раніше не відчували", - стверджують представники європейської столиці.

Поряд з підписанням пакету важливих документів на шляху до євроінтеграції, учасники Самміту відмітили "значний прогрес України у виконанні Плану Дій "Україна -ЄС" тим самим, на їх думку, Україна проявила відданість загальноєвропейським цінностям, демократії, верховенства права, поваги до прав людини", а також визначається прогрес України в реалізації економічних реформ. З метою висвітлення суті та результатів досліджень структура статті побудована таким чином: у першому розділі проаналізовані питання транскордонного співробітництва в Україні з кінця 90-х років минулого століття в контексті євроінтеграційного курсу та роль Карпатського Єврорегіону і зокрема Закарпатської області у транскордонній співпраці, а також здійснено поетапне узагальнення Програми Європейської Комісії від 1 липня 2004 року під назвою "Прокладаючи шлях до нового інструменту Сусідства; у другому – відображена участь Закарпатської області у програмах сусідства; у третьому – проаналізовано стан і проблеми розвитку транскордонного комплексу Закарпаття, яке набуває статусу Європейського транзитного центру.

Методологічною основою дослідження є системний підхід до аналізу сутності розвитку транскордонного співробітництва, що є вкрай важливим фактором регіонального євроінтеграційного процесу.

1 ЗАКАРПАТСЬКА ОБЛАСТЬ У ТРАНСКОРДОННІЙ СПІВПРАЦІ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНОГО КУРСУ

В Україні транскордонне співробітництво почало розглядатися як частина євроінтеграційного курсу держави з кінця 90-х років минулого століття. Вже відповідно до національної програми інтеграції України до ЄС, схваленої у вересні 2000 року, серед пріоритетів регіональної співпраці на 2000-2007 роки було визначено формування економічного конкурентноспроможних єврорегіонів на західному кордоні України, утворення спільних з європейськими партнерами фондів, асоціацій, проектів, укладення нових угод для оновлення правової бази співробітництва, побратимство міст і, взагалі, координація соціально-економічного та екологічного розвитку прикордонних регіонів.

У Постанові Кабінету Міністрів України "Про деякі питання розвитку транскордонного співробітництва єврорегіонів" від 29.04.2002 року було вказано на потребу розвитку взаємовигідних зв'язків з партнерами в сусідніх державах,

узгодження законодавства України що діє у цій сфері, із міжнародними стандартами. Водночас, не було визначено конкретні організації та фінансові інструменти для стимулювання подібної діяльності.

Питання визначення юридичних аспектів здійснення транскордонного співробітництва вирішено прийняттям 24 червня 2004 року Закону України "Про транскордонне співробітництво", який визначає правові економічні та організаційні засади транскордонного співробітництва. Відповідно до закону України транскордонне співробітництво – спільні дії, спрямовані на встановлення і поглиблення економічних, соціальних, науково-технічних, екологічних, культурних та інших відносин між територіальними громадами, їх представницькими органами, місцевими органами виконавчої влади України та територіальними громадами, відповідними органами влади інших держав у межах компетенції, визначеної їх національним законодавством.

Як відомо, сусідні території Польщі, Словаччини, України, Угорщини та Румунії мають усталені ще з кінця 80-х початку 90-х років минулого століття традиції транскордонної співпраці, зокрема участі з 1993 року у функціонуванні Асоціації(Карпатський Єврорегіон).[1]

За роки незалежності України зроблено важливі кроки щодо ефективного використання цих можливостей, запровадження нових форм, які б відповідали реаліям теперішнього часу.

Практична реалізація інтеграційних планів України до ЄС вирішується сьогодні на місцях, особливо в регіонах, що межують з країнами-членами ЄС та НАТО. Одним з таких регіонів є Закарпатська область, яка межує з чотирма країнами, а саме: Угорщина, Словаччина, Польща, які вже є членами ЄС і Румунією, яка планує вступити до Спільноти у 2007 році.

У Закарпатті є можливість продуктивно працювати над вирішенням складових інтеграційної стратегії України і особливо залученні інвестицій, вдосконалення транскордонного співробітництва та механізму стабілізації міжнародних відносин в районах компактного проживання національних меншин.

Саме практика відпрацювання складових механізму інтеграційних процесів, її дієвість у багатьох випадках дає можливість використовувати і впроваджувати напрацьований досвід в інших регіонах держави, своєчасно вносити поправки і реагувати на недоліки. Закарпатська область має тривалий та багатий досвід транскордонного співробітництва [2]:

- Закарпаття виступило ініціатором створення одного з найбільших у Європі Карпатського Єврорегіону.

- в області систематично проводяться міжнародні конференції з питань транскордонного співробітництва, в тому числі і за участі представників ради Європи;

- область бере активну участь у Програмах Сусідства Європейської комісії;

- у мережі агентств розвитку, створених за участі Польщі, Румунії, Угорщини, Словаччини широко задіяні Закарпатські неприбуткові організації.

На виконання Закону України "Про транскордонне співробітництво" затверджено положення про порядок проведення конкурсного відбору проектів(програм)транскордонного співробітництва для включення до державної програми розвитку транскордонного співробітництва. 14 липня 2005 року Закарпатською обласною державною адміністрацією створена відповідна комісія з метою визначення та відбору найбільш стратегічно важливих проектів транскордонного співробітництва для включення в державну програму. З метою створення інституційної основи для здійснення євроінтеграційних заходів, облдержадміністрацією розроблено проект "Створення Центру європейської інтеграції в м. Ужгороді".

Закарпатська обласна державна адміністрація прагне якнайактивніше реалізувати питання міжрегіонального співробітництва у площині конкретних заходів, які забезпечують реальні результати.

Зокрема за останні роки запроваджено проведення Днів Добросусідства із прикордонними регіонами суміжних держав. Це дає можливість розвивати набуті взаємозв'язки і налагоджувати нові, розширювати сфери співробітництва за різними напрямками суспільної діяльності, що склалися в силу географічних та історичних умов. Проведення Днів Добросусідства набуло особливого значення у зв'язку з розширенням Європейського Союзу за рахунок сусідів "першого порядку" України – Польщі, Угорщини, Словаччини та Румунії.

Процес європейської інтеграції наших сусідів матиме потужний вплив на зміну системи транскордонного співробітництва, що в свою чергу у перспективі матиме позитивний вплив на налагодження взаємодії із Асоціацією Європейських Регіонів.

Одне із найважливіших завдань, яке на сьогодні вирішує обласна державна адміністрація, полягає в отриманні визнання Закарпатської області як стратегічно важливої території для впровадження інноваційних проектів та програм Європейського Союзу. З цією метою на конкурс Регіон року були надані матеріали діяльності Закарпатської області в сфері запровадження стратегічного підходу до розвитку транскордонного співробітництва "Стратегія розвитку транскордонного співробітництва Карпатського регіону "Карпати 2004-2011". Область отримала високу оцінку – Сертифікат "За видатні досягнення в сфері розвитку Європейського транскордонного співробітництва".

Відповідно до розпорядження голови Закарпатської ОДА від 14.05.2005 року №258 "Про основні пріоритетні напрямки діяльності облдержадміністрації на 2005рік", були визначені пріоритети, серед яких розвиток транскордонного співробітництва є одним із найважливіших.

Специфіка Закарпатської області, як "зовнішнього кордону Європейського Союзу" відкриває широкі можливості та конкретні передумови для визнання Закарпатської області Центром Європейських Ініціатив. З метою отримання такого статусу Закарпатська область працює над розвитком таких стратегічних напрямів, які повністю відповідаючи євроінтеграційному курсу держави, створюють всі передумови для того, щоб Закарпатська область виконувала функцію основного каталізатора євроінтеграційних процесів. Це - перший наш крок у створенні ефективних передумов для впровадження євроінтеграційного курсу.

Наступний крок полягає у відпрацюванні схеми регіональних та транскордонних програм із залученням коштів Міжнародних донорських організацій. Органи влади Закарпатської області вирішили стимулювати транскордонну співпрацю шляхом розробки відповідних регіональних програм.

Так, Закарпатська обласна рада вперше схвалила Програму розвитку транскордонного співробітництва на 2003 рік 27 грудня 2002 року, серед пріоритетів даної програми була розробка разом із партнерами із сусідніх регіонів Польщі, Словаччини, Угорщини та Румунії Стратегії розвитку транскордонного співробітництва у Карпатському регіоні "Карпати 2004-2011".

Показовим прикладом реальної та стратегічно виваженої транскордонної співпраці прикордонного регіону України –Закарпаття з прикордонним регіоном Угорщини – Саболч- -Сатмар- Берег слугує Концепція спільного розвитку прикордонних територій України та Угорщини(2003 року), яка затверджена місцевими органами влади, прецедент складення якої не існує більше по периметру кордону України. Розроблені Стратегічні документи стали основою для залучення фінансових ресурсів не лише з державних і місцевих бюджетів, але й з фондів та програм Європейського Союзу, а також вирішують завдання підвищення фахового рівня практиків, що працюють у сфері транскордонного співробітництва з метою їх підготовки до нових умов взаємодії з партнерами [3].

Цей досвід вказує на ефективності застосування стратегічного підходу до розвитку прикордонних територій сусідніх держав. Тим більше, що базова нормативно-правова база для цього існує і в Україні. Вже в Концепції регіональної політики в Україні, яка була затверджена Указом Президента 25 травня 2001 року, вказано, що для поліпшення державного регулювання у сфері реалізації державної регіональної політики передбачається в тому числі:

- удосконалити державне стратегічне регіональне планування, яке б дозволяло точніше та обгрунтованіше визначити основні довгострокові та поточні пріоритети регіонального розвитку на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях, враховувати їх під час розроблення відповідних розділів проектів загальнодержавних

програм економічного і соціального розвитку України, регіональних та місцевих програм і планів;

- стимулювання розвитку транскордонних та міжрегіональних економічних зв'язків на основі виробничої кооперації та інтеграції, створення відповідних промислово-фінансових груп, інших сучасних форм господарювання; передбачається розроблення пропозицій щодо законодавчого розширення можливостей місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування для розвитку транскордонного та міжрегіонального економічного співробітництва та щодо впорядкування такого співробітництва.

Європейська Комісія надає унікальні можливості для Закарпаття, виходячи з того, що впровадження у нашій області, як у прикордонному регіоні, інноваційних спільних проектів та програм сприятиме поглибленню взаємовідносин України з Європейським Союзом.

2 УЧАСТЬ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ В РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОГРАМ СУСІДСТВА

Важливою складовою транскордонного співробітництва є Програми Сусідства. Відомо, що 1 липня 2004 року Європейською Комісією була поширена Програма під назвою "Прокладаючи шлях до нового інструменту Сусідства". Цим документом ЄС висловила своє бачення щодо процесу трансформації транскордонного співробітництва з Південними та Східними сусідами. Реалізація даної програми передбачає 2 етапи:

Перший етап 2004-2006 рр: "Програма розвитку сусідських відносин" - впровадження окремих програм розбудови відносин з країнами - сусідами, які включають:

- асигнування коштів по обидві сторони кордону;
- правила управління програмами і структурними комітетами представників з обох боків кордону;

Другий етап - після 2006р.: "Новий інструмент розвитку сусідських відносин" - впровадження якого дозволить охопити Програми співпраці Європейського союзу в прикордонних регіонах та поєднати проблематику економічного і соціального розвитку прикордонних територій.

Транскордонне співробітництво в плані інтеграції до ЄС здійснюється в рамках Програми Інтеррег. Мета Програми - субсидювання та стимулювання територій за наступними напрямками (1): Інтеррег III-"А"- прикордонне співробітництво; Інтеррег III-"В"- транснаціональне співробітництво; Інтеррег III-"С"- міжрегіональне співробітництво.

Поряд з названою Програмою важливе місце належить програмі ТАСІС, яка поширена на 13 держав, які створилися після розпаду Радянського Союзу. Головна мета даної Програми - створення об'єднань та розбудова співпраці між державами СНД та ЄС. Третій крок передбачає запровадження системного підходу до роботи з міжнародними

донорськими, в т.ч. з Європейськими Фондами. Адже в результаті розширення Європейського Союзу з'являються нові, особливі можливості для розвитку Закарпаття.

Закарпатська область бере участь у чотирьох програмах сусідства: "Польща - Україна - Білорусь", "Україна-Румунія", "Україна-Угорщина-Словаччина" є стратегічно важлива для області, так як бенефіціаром даної програми визначений єдиний регіон з України, тобто, Закарпатська область. На сьогодні, здійснюється процедура виділення фінансування на 6 транскордонних проектів на загальну суму 937 748 євро. Крім того, передбачається виконання проектної діяльності по іншу сторону кордону за рахунок Європейського Фонду Регіонального Розвитку на загальну суму приблизно 2,9 млн. євро.

На даний час у цьому аспекті маємо певні напрацювання. У Закарпатській області створені агентства місцевого і регіонального розвитку, які мають великий потенціал, спрямований на поліпшення соціально-економічного розвитку районів. У рамках Програми Фонду Єврокліп проведе комплексні навчання держаних службовців, органів самоврядування та представників неурядових організацій щодо проектного менеджменту з метою активізації залучення додаткових коштів у розвиток області через запровадження проектів в рамках Програм Європейського Союзу.

Однією з умов забезпечення ефективного транскордонного та міжрегіонального співробітництва визначена співпраця з Асоціацією Європейського Союзу.

Цей досвід дає підстави для вироблення наступних висновків про найбільш ефективні форми транскордонного співробітництва: євро регіони є найбільш результативними прикладами інститулізації транскордонного співробітництва в регіоні. Зокрема, ефективною можна вважати діяльність галузевих робочих груп, створених у рамках цих утворень, оскільки вони надають усталеного та системного характеру діяльності.

Традиції транскордонного співробітництва у Карпатському регіоні дають підстави також визначити основні бар'єри для розвитку транскордонного співробітництва, принаймні для української сторони:

1. Нестача досвіду налагодження транскордонної співпраці у представників органів влади різного рівня, опосередковано - у підприємницьких структур, громадських інститутів.

2. Брак коштів для фінансування ініціатив міжнародними організаціями, зокрема Європейським Союзом, органами влади різного рівня країн Центральної Європи та України. Відсутньою є чітка та прозора нормативна база для здійснення фінансування транскордонних проектів.

3. Відсутніми є політичні рішення та практичні навички спільного планування розвитку прикордонних територій, що, в цілому, гальмує і

розвиток інших економічних ініціатив, зокрема розбудову інфраструктури прикордоння.

4. Різниця між рівнями децентралізації управління у країнах Центральної Європи та в Україні, специфіка правової системи України, норми якої часто вступає в колізію з нормами ЄС у сфері управління, підприємницької діяльності.

3 РОЗБУДОВА ТРАНСПОРТНОЇ МЕРЕЖІ – ВАЖЛИВА СКЛАДОВА АКТИВІЗАЦІЇ ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

У зв'язку з вигідним географічним розташуванням та геополітичними змінами в контексті "розширеної Європи" важливим питанням є також розвиток транспортної та прикордонної інфраструктури. На сьогодні Закарпаття є ланкою, яка з'єднує напрями Схід-Захід і Північ – Південь. Територією області проходить 5 (п'ятий) міжнародний транспортний коридор Трієст-Любляна –Будапешт-Чоп –Львів, який з'єднує західно –і східноєвропейські автодорожні, залізничні та річкові національні мережі і забезпечує інтерконтинентальні транзитні вантажні перевезення в напрямку Європа-Азія [4].

Розвиток економіки Закарпаття тісно пов'язаний з розбудовою транспортної мережі, яка є реальною конкурентною перевагою не лише регіону, а й країни в цілому. Технічні та технологічні можливості залізничних мереж Закарпаття, через які Україна здійснює транспортне сполучення із зарубіжними країнами через 6 прикордонних переходів, дозволяють значно збільшити вантажопотік в Україну та через Україну. Це ж стосується і автомагістралі. Щільна мережа автодоріг області виходить на 8 пунктів пропуску через державний кордон України і забезпечує належний транзит пасажирів та вантажів автомобільним транспортом. Через головну залізничну браму держави у Центральну і Південну Європу станцію Чоп нині здійснюються основні обсяги перевезень пасажирів та вантажів за традиційними транзитними транспортними напрямками "Схід-Захід" і "Північ-Південь".

Розгляд на Колегії Мінтрансу України стану і проблем розвитку транспортного комплексу Закарпатської області в контексті важливості подальшого поліпшення соціально-економічного становища населення в прикордонному регіоні зі схваленням Комплексного плану його розвитку на 2002-2006 роки був поштовхом до вдосконалення транспортно-дорожнього комплексу області. На його виконання протягом 2002-2004 років в області вже здійснено ряд заходів. Практично завершено переведення на електричну тягу поїздів міжнародних транспортних коридорів, що дало можливість підвищити швидкість їх руху до рівня національних стандартів, по головних напрямках здійснено капітальний ремонт колійного господарства, виконано ряд робіт по приведенню в належний стан контор передач вантажів та товарних контор, оснащення їх

комп'ютерною та іншими видами техніки, удосконалення систем зв'язку.

Реалізація міжнародного проекту по реабілітації автомагістралі Київ-Чоп та реформи фінансування сектора автодоріг є кроком здійснення Урядової Комплексної програми утвердження України, як транзитної держави у 2002-2010 роках, приведення режимів доступу до ринкових послуг у відповідність із зобов'язаннями, взятими на себе Україною перед Світовою Організацією Торгівлі, вимогами Євросоюзу.

Закарпаття вже зараз фактично змінило статус провінційного регіону на статус європейського транзитного центру. Про свідчить здійснена реконструкція автотранспортного мостового переходу Чоп-Загонь. За рахунок міжнародної програми "ТАСІС", а на це було виділено 2,9 млн. євро, завершена реконструкція міжнародного пункту пропуску "Тиса", оснащення його комп'ютерною мережею, сучасними засобами технічного контролю. Митниця спроможна щодоби пропускати в обох напрямках до 5 тис. легкових машин, 80 автобусів та 500 вантажних автомобілів, що вдвічі більше, ніж до реконструкції. Важливо, що це здійснюється без збільшення чисельності працюючих з поліпшенням і прискоренням оформлення всіх необхідних документів.

Закарпатська область, як і Україна, зацікавлена у тому, щоб розвиток інфраструктури міжнародного транспортного V (п'ятого) коридору вирішувався комплексно і прискореними темпами. Станом на 1 березня 2006 року Угода щодо точки з'єднання на українсько-угорському кордоні транспортної магістралі між Україною і Угорщиною ще не підписана. Підписання розвитку інфраструктури V (п'ятого) транспортного коридору обговорено під час проведення міжнародної конференції "Розвиток транспорту та логістики в регіонах м. Загонь та м. Чоп", яка відбулася 2-3 березня 2006 року. Одним із перспективних шляхів міжрегіонального співробітництва є спільна експлуатація водного шляху р. Тиса в її судноплавній частині, зокрема створення спільного українсько-угорського порту. На сьогодні розглядається можливість створення річкового порту Тиса. Для здійснення даного проекту необхідно отримання статусу міжнародної транспортної річки Тиса [5].

Виконання запланованих транспортних заходів та ефективне здійснення євроінтеграційних процесів стає неможливим без залучення європейського та світового досвіду. Одним із найефективнішим інструментом передачі "ноу-хау" є міжрегіональне співробітництво. На сьогодні Закарпатська область бере участь у багатьох міжрегіональних програмах, серед них бере участь у проекті "Міжнародна мережа інституцій регіонального розвитку Центральної Європи, регіонів Дунаю та Адріатики "Седа-2". У даному проекті представлені партнерські органи влади та розвиткові організації з наступних країн: Австрія, Німеччина, Італія, Франція, Греція, Іспанія, Словенія, Чехія, Словаччина, Угорщина, Польща, Румунія.

Прикладом передачі світового досвіду також є українсько-канадський проект "регіональне врядування та розвиток", який розпочався у квітні 2005 року. У рамках проекту будуть розроблені інтегровані стратегії розвитку в двох пілотних регіонах: Закарпатська область та Запорізька область. Проект спрямований на передачу досвіду Канадського Інституту Урбаністики в сфері стратегічного планування.

Активна позиція Закарпатської області щодо здійснення міжрегіонального та транскордонного співробітництва в контексті євроінтеграційних перетворень створює передумови стати інноваційною територією для впровадження нових схем та пріоритетів роботи Європейськими Фондами.

Найкращі ініціативи, які були запроваджені на Закарпатті мають мультиплікаційний ефект та впроваджуються в інших регіонах України.

Отже, практична реалізація інтеграційних планів України залежить від компетенції та бажання вирішувати питання на місцях, особливо в регіонах, що межують з країнами-членами ЄС та НАТО.

Про можливість і необхідність проведення такої стратегічної лінії євроінтеграційного поступу України, свідчать слова Ральфа Ваксмута- керівника представництва Фонду ім. Конрада Аденауера в Україні, про те, що в " в інтересах Європейського Союзу – мати в якості свого східного сусіда – стабільну, квітучу і демократичну Україну".

ВИСНОВОК

З даної статті випливає, по-перше, в Україні транскордонне співробітництво почалося розглядатися як частина євроінтеграційного курсу держави з кінця 90-х років минулого століття. Питання визначення юридичних аспектів здійснення транскордонного співробітництва вирішено прийняттям 24 червня 2004 року Закону України "Про транскордонне співробітництво", який визнає правові, економічні та організаційні засади такого

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Будівництво нової Європи /За редакцією В.Гудака. -Ужгород: Закарпаття, 1997-с.18-27.
2. Стратегія транскордонного співробітництва "Карпати 2004 -20011рр.". Проект ТАСІС, Ужгород ,2005р-46 с.
3. Приходько В.П., Сергієнко М.С., Сюсько І.М. Закарпаття в транскордонному співробітництві з державами Центрально-Східної Європи (1990-ті роки)/ Нариси історії Закарпаття. Том 3. - Ужгород ,2003. - 647с.
4. Сотрудничество Украины и ЕС в области транспорта // Транспорт. -2002.-№4. - С.29-30.
5. Кутах Ю. Транзитні зв'язки України і міжнародні транспортні коридори // Економіст.-2002.-№1.-С.50-57.

співробітництва. Закарпатська область, як староприкордонний регіон України, має тривалий та багатий досвід транскордонного співробітництва і виступила ініціатором створення Карпатського Єврорегіону та бере активну участь у Програмах Сусідства Європейської Комісії. Заслуговує на увагу ініціатива Закарпатської області ради, яка вперше схвалила Програму розвитку транскордонного співробітництва на 2003 рік, серед пріоритетів якої була розробка із партнерами із сусідніх регіонів суміжних країн (Польща, Словаччина, Угорщина, та Румунія). Стратегії розвитку транскордонного співробітництва у Карпатському регіоні "Карпати 2004-2011".

По-друге, Закарпатська область бере участь у чотирьох програмах сусідства: "Польща-Україна-Білорусь", "Україна -Румунія", "Україна-Угорщина-Словаччина" та КАДСІС. Програма "Україна-Угорщина-Словаччина" є стратегічно важливою для області, оскільки бенефіціаром даної програми визначений єдиний регіон України – Закарпатська область. Чільне місце в ній займає транскордонна співпраця Закарпатської і Саболч-Сотмарської області України та Угорщини.

По-третє, у зв'язку з вигідним географічним розташуванням та геополітичними змінами в контексті "розширеної Європи" важливим питання є також розвиток транспортної та прикордонної інфраструктури Закарпатської області, що дозволить Закарпаттю закріпити статус європейського транзитного центру. Активна позиція Закарпатської області у здійсненні міжрегіонального та транскордонного співробітництва в контексті євроінтеграційних перетворень створює передумови стати інноваційною територією для впровадження нових схем та пріоритетів роботи з європейськими фондами, а найкращі ініціативи матимуть мультиплікаційний ефект щодо впровадження в інших регіонах України та активізації транскордонної співпраці.